ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝
Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն
Ս.Ա. Քալաշյան
ՀՀ ԿԳՄՍ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РА
РОССИЙСКО-АРМЯНСКИЙ (СЛАВЯНСКИЙ) УНИВЕРСИТЕТ
ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ИНСТИТУТ ПРАВА
« 04 » հուլիսի 2025 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Միջազգային և Եվրոպական իրավունքի

Հեղինակ՝ իրավ. գ. դ.,պրոֆեսոր Վ.Հ. Հովհաննիսյան

ի. գ. թ. Ս.Ռ. Քարտաշյան

ի. գ. թ. Մ.Ա. Գրիգորյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Միջազգային իրավունք

Բակալավրի կրթական ծրագիր՝ 042101.01.6 «Իրավագիտություն»

Դասիչ մասնագիտություն՝ 042101.00.6 «Իրավագիտություն»

Դասընթացի անոտացիան

«Միջազգային իրավունք» առարկան նախատեսված է «Իրավագիտություն» և «Միջազգային հարաբերություններ» մասնագիտությունների բակալավրիատի ուսանողների համար:

Ծրագրում ներառված են միջազգային իրավունքի հիմնախնդիրների վերաբերյալ տեսական հայացքներ, միջազգային իրավունքի ոլորտի մասնագետների վերլուծական նյութեր, միջազգային գիտաժողովների նյութեր, ինչպես նաև առանձին միջազգային կոնվենցիաների, ՄԱԿ-ի բանաձևերի, միջազգային կազմակերպությունների կանոնադրությունների ուսումնասիրություն: Բացի այդ, ծրագիրը կենտրոնացած է միջազգային իրավունքի աղբյուրների հետ աշխատելու գործնական հմտություններ ձեռք բերելու վրա:

Ծրագիրը բաղկացած է երկու մասից՝ ընդհանուր և հատուկ: Ընդհանուր մասը նվիրված է այնպիսի հիմնական հասկացությունների էության բացահայտմանը, ինչպիսիք են միջազգային իրավունքի առարկան և համակարգը, դրա աղբյուրներն ու հիմնական սկզբունքները, միջազգային նորմերի ձևավորումը և միջազգային իրավական նորմերի իրականացման առանձնահատկությունները:

Դասընթացի հատուկ մասի շրջանակներում ուսանողները կծանոթանան միջազգային իրավունքի առանձին ճյուղերին և կարևորագույն ինստիտուտներին՝ միջազգային պայմանագրերի իրավունքից մինչև միջազգային ծովային իրավունք, ինչպես նաև մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքին, միջազգային մարդասիրական իրավունքին, միջազգային տիեզերական, էկոլոգիական և տնտեսական իրավունքին:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները

«Միջազգային իրավունք» առարկայի նպատակն է ուսանողներին տալ համապարփակ պատկերացում միջազգային իրավունքի համակարգի, ինչպես նաև ժամանակակից միջազգային իրավունքի արդի հարցերի և խնդիրների մասին:

Դասընթացի շրջանակներում լուծվում են հետևյալ խդիրները.

- ծանոթացում ժամանակակից միջազգային իրավունքի առկա խնդիրների հետ.
- վերլուծական մտածողության հմտությունների ձևավորում տարբեր ազգային իրավական համակարգերի և միջազգային իրավունքի նորմերի համադրման միջոցով.
- միջազգային իրավունքի արդի հիմնախնդիրների վերաբերյալ սեփական մոտեցումների ձևավորում և բանավիճելու ունակության ձեռքբերում:

Դասընթացի օբյեկտը և առարկան.

Դասընթացի օբյեկտը դա Միջազգային իրավունքն է՝ որպես իրավունքի հատուկ համակարգ, իսկ առարկան միջազգային իրավունքի պատմությունն և զարգացման փուլերն են, ինչպես նաև միջազգային իրավունքի հիմնական սկզբունքները, աղբյուրները, սուբյեկտները և միջազգային իրավունքի հիմնական ճյուղերը:

Դասընթացի մուտքային պահանջները

Դասընթացի յուրացումը երթադրում է, որ ուսանողները տիրապետում են «Պետության և իրավունքի տեսություն» և «Սահմանադրական իրավունք» առարկաների հիմնկան հասկացություններին:

Դասընթացի յուրացման արդյունքում ձեռք բերվող գիտելիքները և կարողությունները

Դասընթացի յուրացման արդյունքը ապահովում է անհրաժեշտ գիտելիքների, հմտությունների ու կարողությունների համապատասխան ՈԱՇ-ի վերջնարդյունքներին:

Գիտելիքները՝

1. Միջազգային իրավունքի բնույթի և էության իմացություն.
2. Միջազգային իրավունքի աղբյուրների և հիմնական սկզբունքների իմացություն.
3. Միջազգային իրավունքի առաջացման, գործունեության և զարգացման հիմնական փուլերի իմացություն:

Հմտությունները՝

- ***գիտելիքի կիրառման հմտությունները՝***

1. Կարող է վերլուծել, մեկնաբանել և ճիշտ կիրառել միջազգային իրավունքի նորմերը.
2. Կարող է գտնել համապատասխան աղբյուրներ և միջազգային իրավունքի խնդրահարույց հարցերի վերաբերյալ գրականություն:

- ***ընդհանրական իմացական հմտությունները՝*** կարող է վեր հանել միջազգային իրավունքի արդի խնդիրները և առաջարկել իր լուծումները՝ օգտագործելով իրավաբանական տերմինաբանությունը:

Կարողունակությունը (կոմպետենցիան)՝

- ***ինքնուրույնությունը և պատասխանատվությունը՝***

1. Ունակ է ձևավորել իր սեփական մոտեցումը միջազգային իրավունքի արդի խնդիրներին.
2. Տիրապետում է իրավական տերմինաբանությանը և իրավական կատեգորիաներին, որոնք անհրաժեշտ են մասնագիտական գործունեության իրականացման, միջազգային իրավական տեղեկատվության վերլուծության և համակարգման, ինչպես նաև միջազգային պայմանագրերի հետ աշխատելու համար:

Դասավանդման եղանակները և մեթոդները

Դասընթացներն անցկացվում են ինտերակտիվ ձևով՝ ուսանողների ակտիվ մասնակցությամբ քննարկումներին՝ նրանց մոտ վերլուծական մտածողության հմտությունների զարգացման նպատակով: Սեմինարը սովորաբար բաղկացած է տեսական հարցերի քննարկումից, որոնք ուսանողից պահանջում են ուսումնասիրել ինչպես հիմնական գրականությունը, այնպես էլ առաջարկվող լրացուցիչ գրականությունը: Սեմինարներն ուղղված են թեմայի ուսումնասիրության ընթացքում ձեռք բերված տեսական գիտելիքների խորացմանն ու ընդլայնմանը:

Դասընթացի տեղն ուսումնական ծրագրում

Դասընթացը ներառված է «Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկում»՝ 8 ակադեմիական կրեդիտ (288 ակադեմիական ժամ) աշխատատարությամբ, որից 64 ակադեմիական ժամ նախատեսվում է գործնական պարապմունքների համար: Դասընթացը նախատեսվում է ուսումնասիրել 3-րդ ուսումնական տարվա 1-ին և 2-րդ կիսամյակում:

Ուսումնական աշխատանքի տեսակները	**Ընդամենը, ակադ. ժամեր**
1. **Առարկայի ուսումնասիրման ընդհանուր աշխատատարությունն, այդ թվում՝**	**288**
1.1. Լսարանային պարապմունքներ, այդ թվում՝	**128**
1.1.1. Դասախոսություններ	**64**
1.1.2. Գործնական պարապմունքներ, այդ թվում՝	**64**
1.1.2.1.Ստուգողական աշխատանքներ	**64**
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝	**160**
1.2.1. Քննություններին նախապատրաստում	**54**
1.2.2. Ինքնուրույն աշխատանքի այլ տեսակներ, այդ թվում՝ (նշել)	**106**
1.2.2.1.Գրավոր ինքնուրույն աշխատանքներ	**52**
1.2.2.2.Էսսե և ռեֆերատներ	**54**
Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգարք)	**քննություն**

Դասընթացի ծավալի բաշխում (ակադեմիական ժամերով) ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոս ու-թյուններ	Գործնական / սեմինար

			պարապմունքներ
1	2=3+4	3	2
Թեմա 1. Ժամանակակից միջազգային իրավունքի հասկացությունը	6	4	2
Թեմա 2. Միջազգային իրավունքի պատմությունը	6	4	2
Թեմա 3. Միջազգային իրավունքի աղբյուրները	6	4	2
Թեմա 4. Միջազգային իրավունքի նորմերն և հիմնական սկզբունքները	6	4	2
Թեմա 5. Միջազգային իրավունքի սուբյեկտները	6	4	2
Թեմա 6. Տարածքը միջազգային իրավունքում	6	2	4
Թեմա 7. Բնակչությունը և միջազգային իրավունք	6	2	4
Թեմա 8. Միջազգային պայմանագրերի իրավունք	6	4	2
Թեմա9.Միջազգային կազմակերպությունների իրավունք	6	4	2
Թեմա 10. Միջազգային իրավական պատասխանատվությունը	6	4	2
Թեմա 11. Միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորում	6	4	2
Թեմա 12. Դիվանագիտական իրավունք	6	4	2

Թեմա 13. Հյուպատոսական իրավունք	**6**	**2**	**4**
Թեմա 14. Միջազգային անվտանգության իրավունք	**6**	**2**	**4**
Թեմա 15. Միջազգային մարդասիրական իրավունք	**6**	**2**	**4**
Թեմա 16. Հանցավորության դեմ միջազգային պայքարը	**6**	**2**	**4**
Թեմա 17. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունք	**6**	**2**	**4**
Թեմա 18. Միջազգային տնտեսական իրավունք	**6**	**2**	**4**
Թեմա 19. Միջազգային ծովային իրավունք	**6**	**2**	**4**
Թեմա 20. Միջազգային օդային իրավունք	**6**	**2**	**4**
Թեմա 21. Միջազգային տիեզերական իրավունք	**4**	**2**	**2**
Թեմա 22. Շրջակա միջավայրի միջազգային իրավական պաշտպանություն	**4**	**2**	**2**
Ընդամենը	**128**	**64**	**64**

Դասընթացի թեմաների բովանդակությունը

Թեմա 1. Ժամանակակից միջազգային իրավունքի հասկացությունը

1. Միջազգային իրավունքի հասկացությունը և դրա առարկան.
2. Միջազգային իրավունքը որպես հատուկ իրավական համակարգ.

3. Միջազգային և ներպետական իրավունքի փոխադարձ ազդեցությունն ու փոխգործակցությունը.

4. Միջազգային հանրային և Միջազգային մասնավոր իրավունքի փոխազդեցություն:

Թեմա 2. Միջազգային իրավունքի պատմությունը

1. Միջազգային իրավունքի պատմության պարբերականացում.

2. Միջազգային իրավունքը հին ժամանակներում.

3. Միջազգային իրավունքը միջնադարում (Վ դարից մինչև Վեստֆալյան խաղաղություն 1648) .

4. Միջազգային իրավունքը 1648-ից 1815 թվականներին.

5. Միջազգային իրավունքը 1815 թվականից մինչև Առաջին համաշխարհային պատերազմի ավարտը.

6. Միջազգային իրավունքը 1919 թվականից մինչև ՄԱԿ-ի ստեղծումը: 7. Ժամանակակից միջազգային իրավունք:

Թեմա 3. Միջազգային իրավունքի աղբյուրները

1. Միջազգային իրավունքի նորմի հասկացությունը. Միջազգային իրավունքի նորմերի տեսակները.

2. Միջազգային իրավունքի նորմերի դասակարգում: Միջազգային իրավունքի սկզբունքները: Jus cogens նորմերը.

3. Միջազգային իրավունքի աղբյուրների հասկացությունը: Միջազգային իրավունքի աղբյուրների տեսակները:

Թեմա 4. Միջազգային իրավունքի նորմերն և հիմնական սկզբունքները

1. Միջազգային իրավունքի հիմնական սկզբունքների հասկացությունը, հիմնական աղբյուրները:

2. Պետությունների ինքնիշխան հավասարության սկզբունքը:

3. Ազգերի և ժողովուրդների իրավահավասարության և ինքնորոշման սկզբունքը:

4. Միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորման սկզբունքը:

5. Այլ պետությունների ներքին գործերին չմիջամտելու սկզբունքը:
6. Միջազգային պարտավորությունների բարեխիղճ կատարման սկզբունքը:
7. Ուժի և ուժի սպառնալիքի չկիրառման սկզբունքը:
8. Պետությունների համագործակցության սկզբունքը:
9. Մարդու իրավունքները և հիմնարար ազատությունները հարգելու սկզբունքը:
10. Պետական սահմանների անխախտելիության սկզբունքը: Պետությունների տարածքային ամբողջականության սկզբունքը:
11.

Թեմա 5. Միջազգային իրավունքի սուբյեկտները

1. Միջազգային իրավասուբյեկտության հասկացությունը.
2. Միջազգային իրավունքի սուբյեկտներ: Դրանց իրավական բնույթը, կատեգորիաները և տեսակները: Միջազգային իրավունքի առաջնային և ածանցյալ (երկրորդային) սուբյեկտներ.
3. Պետությունների տեսակները որպես միջազգային իրավունքի սուբյեկտներ.
4. Միջազգային իրավական ճանաչում. Պետությունների ճանաչման հասկացությունը. Ճանաչման արտահայտման ձևը.
5. Պետությունների իրավահաջորդություն. Պետությունների իրավահաջորդության էությունն ու հասկացությունը:

Թեմա 6. Տարածքը միջազգային իրավունքում

1. Տարածքի հասկացությունը և տեսակները: Տարածքի իրավական կարգավիճակը և տարածքի իրավական ռեժիմի տեսակները.
2. Պետական տարածքի հասկացությունը և կազմը. Պետական սահմանների հաստատման հասկացությունը, տեսակները և մեթոդները. Սահմանազատում և Սահմանագծում.
3. Ընդհանուր օգտագործման միջազգային տարածքի հասկացությունը և տեսակները.
4. Խառը ռեժիմ ունեցող տարածքների հասկացությունը և տեսակները.
5. Միջազգային գետեր (լճեր) .

6. Անտարկտիդայի և Արկտիկայի միջազգային իրավական ռեժիմը:

Թեմա 7. Բնակչությունը և միջազգային իրավունք

1. Բնակչություն հասկացությունը, դրա բաղադրիչները և իրավական կարգավիճակը միջազգային և ազգային իրավունքում: Քաղաքացիության միջազգային իրավական հիմնախնդիրները.
2. Քաղաքացիություն հասկացությունը. Քաղաքացիության ինստիտուտը, նրա գործառույթները. Քաղաքացիության իրավունք.
3. Քաղաքացիություն ձեռք բերելու եղանակները.
4. Երկքաղաքացիություն և քաղաքացիություն չունեցողություն;
5. Օտարերկրացիների իրավական կարգավիճակը.
6. Փախստականների և ներքին տեղահանվածների իրավական կարգավիճակը.
7. Միգրանտ աշխատողների իրավական կարգավիճակը:

Թեմա 8. Միջազգային պայմանագրերի իրավունք

1. Միջազգային պայմանագրերի իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները.
2. Միջազգային պայմանագրի իրավական բնույթը. Միջազգային պայմանագրերի դասակարգում. Միջազգային պայմանագրերի կառուցվածքը, լեզուն և անվանումը.
3. Միջազգային պայմանագրերի կնքման ընթացակարգը.
4. Պայմանագրի ուժի մեջ մտնելը: Միջազգային պայմանագրերի գործողությունը (կիրառումը) .
5. Միջազգային պայմանագրերի մեկնաբանման հասկացությունը և նպատակները: Մեկնաբանության սկզբունքները: Մեկնաբանության տեսակները: Մեկնաբանման մեթոդները.
6. Միջազգային պայմանագրերի անվավերությունը. Պայմանագրերի անվավերության հիմքերը.
7. Միջազգային պայմանագրերի դադարեցման հասկացությունը, տեսակները և մեթոդները. Միջազգային պայմանագրերի չեղարկումը և գործողության կասեցումը.
8. Պայմանագրերի փոփոխություններ.

9. Միջազգային պայմանագրերի կատարման ապահովումը: Հայեցակարգ և ձևեր: Միջազգային երաշխիքներ:

Թեմա9. Միջազգային կազմակերպությունների իրավունք

1. Միջազգային կազմակերպությունների իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները.

2. Միջազգային կազմակերպությունների հասկացությունը. Միջազգային կազմակերպությունների դասակարգում.

3. Միջազգային կազմակերպությունների իրավական բնույթը. Միջազգային կազմակերպությունների իրավասուբյեկտությունը. Միջազգային կազմակերպությունների լիազորություններն ու գործառույթները.

4. ՄԱԿ-ի ստեղծումը. ՄԱԿ-ի մարմինների համակարգ. Հիմնական մարմինների իրավական կարգավիճակը. ՄԱԿ-ի հիմնական և օժանդակ մարմինները. ՄԱԿ-ի մասնագիտացված հաստատությունները.

5. Միջազգային տարածաշրջանային կազմակերպությունները:

Թեմա 10. Միջազգային իրավական պատասխանատվությունը

1. Միջազգային իրավական պատասխանատվության հասկացությունը. Պատասխանատվության առաջացման հիմքերը. Միջազգային պատասխանատվության սկզբունքը: Միջազգային պատասխանատվության իրավունքի սուբյեկտները.

2. Պատասխանատվության տեսակները՝ քաղաքական և նյութական: Պատասխանատվությունից ազատվելու հիմքերը.

3. Քաղաքական և նյութական պատասխանատվության ձևերը.

4. Միջազգային կազմակերպությունների պատասխանատվության Առանձնահատկությունները:

Թեմա 11. Միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորում

1. Վեճերի խաղաղ լուծման միջոցների հասկացությունը.

2. Վեճերի լուծման խաղաղ միջոցների համակարգ. Բանակցություններ և խորհրդատվություններ, դրանց տեղը վեճերի լուծման խաղաղ միջոցների համակարգում.

3. Միջազգային կազմակերպությունների կողմից վեճերի խաղաղ կարգավորման մեխանիզմ. ՄԱԿ-ի շրջանակներում վեճերի խաղաղ լուծում. ԵԱՀԿ շրջանակներում վեճերի խաղաղ կարգավորման համակարգ:

Թեմա 12. Դիվանագիտական իրավունք

1. Դիվանագիտական իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները.
2. Դիվանագիտական առաքելության սկիզբ և դադարեցում. Դիվանագիտական ներկայացուցչության կազմը և գործառույթները. Դիվանագիտական ներկայացուցչության և նրա անձնակազմի անձեռնմխելիությունն ու արտոնությունները.
3. Հատուկ առաքելություններ:

Թեմա 13. Հյուպատոսական իրավունք

1. Հյուպատոսական իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները. Հյուպատոսական հարաբերությունների հաստատում և հյուպատոսությունների հիմնում. Հյուպատոսական գործառույթներ.
2. Հյուպատոսական արտոնություններն ու անձեռնմխելիությունները և դրանց տարբերությունը դիվանագիտականից:

Թեմա 14. Միջազգային անվտանգության իրավունք

1. Միջազգային անվտանգության իրավունքի հասկացությունը. Միջազգային անվտանգության սկզբունքները. Միջազգային անվտանգության ապահովման միջազգային իրավական միջոցներ.
2. Ընդհանուր անվտանգություն. ՄԱԿ-ի կանոնադրության համաձայն խաղաղության և անվտանգության պահպանման համակարգ.
3. Տարածաշրջանային անվտանգություն, դրա կապը համաշխարհային անվտանգության համակարգի հետ.
4. Զինաթափումը և դրա միջազգային իրավական հիմքը. Զինաթափման սկզբունքը. Զինաթափման վերահսկման միջոցառումներ:

Թեմա 15. Միջազգային մարդասիրական իրավունք

1. Միջազգային մարդասիրական իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները.

2. Զինված հակամարտությունների մասնակիցները.
3. Պատերազմ վարելու արգելված մեթոդներն ու միջոցները.
4. Ռազմական օկուպացիայի ռեժիմ: Օկուպացիայի հասկացությունը.
5. Միջազգային մարդասիրական իրավունքի նորմերի ապահովումը:

Թեմա 16. Հանցավորության դեմ միջազգային պայքարը

1. Հանցագործության դեմ միջազգային պայքարի հասկացությունը. Միջազգային հանցագործությունները և միջազգային բնույթի հանցագործությունները և դրանց բացասական ազդեցությունը միջազգային հարաբերությունների վրա.
2. Պետությունների համագործակցությունը միջազգային բնույթի հանցագործությունների դեմ պայքարում և դրա հիմնական միջազգային իրավական ձևերը.
3. Միջազգային քրեական դատարաններ.
4. Քրեական ոստիկանության միջազգային կազմակերպություն (Ինտերպոլ):

Թեմա 17. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունք

1. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի հասկացությունը. Մարդու իրավունքների պայմանագրերի դասակարգում և մարդու իրավունքների միջազգային ստանդարտները.
2. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի համակարգ.
3. Մարդու իրավունքների պահպանման միջազգային վերահսկողության մեխանիզմները:

Թեմա 18. Միջազգային տնտեսական իրավունք

1. Միջազգային տնտեսական իրավունքի հասկացությունը. Միջազգային առևտրային իրավունք. Միջազգային առևտրային պայմանագրեր: Միջազգային առևտրային կազմակերպություններ.
2. Պետությունը միջազգային տնտեսական իրավունքում.
3. Անդրազգային կորպորացիաներ:

Թեմա 19. Միջազգային ծովային իրավունք

1. Միջազգային ծովային իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները.
2. Ներքին ծովային ջրերի իրավական ռեժիմը. Ներքին ջրերի կազմը. Օտարերկրյա նավահանգիստներում նավերի իրավական ռեժիմը.
3. Տարածքային ծովի հասկացությունը և իրավական ռեժիմը.
4. Հարակից գոտիների հասկացությունը, տեսակները և իրավական ռեժիմը.
5. Բացառիկ տնտեսական գոտի, Բացառիկ տնտեսական գոտու հասկացությունը և լայնությունը.
6. Մայրցամաքային դարակի հասկացությունը և սահմանները.
7. Բաց ծովի հասկացությունը և իրավական ռեժիմը. Բաց ծովի ազատության սկզբունքը և դրա տարրերը: Բաց ծովում նավերի իրավական ռեժիմը.
8. Միջազգային ալիքները:

Թեմա 20. Միջազգային օդային իրավունք

1. 1. Միջազգային օդային իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները.
2. Օդային տարածքի մասերի տեսակներն ու միջազգային իրավական ռեժիմը.
3. Միջազգային օդային իրավունքի սկզբունքները:

Թեմա 21. Միջազգային տիեզերական իրավունք

1. Միջազգային տիեզերական իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները.
2. Տիեզերական օբյեկտների իրավական կարգավիճակը.
3. Տիեզերագնացների և տիեզերանավերի իրավական կարգավիճակը.
4. Պատասխանատվություն տիեզերական գործունեության համար:

Թեմա 22. Շրջակա միջավայրի միջազգային իրավական պաշտպանություն

1. Շրջակա միջավայրի միջազգային իրավական պաշտպանության հասկացությունը և աղբյուրները.
2. Շրջակա միջավայրի պաշտպանության միջազգային իրավական նորմերի տեղը միջազգային իրավունքի ընդհանուր համակարգում: Աղբյուրները, նորմերը և կառուցվածքը.
3. Շրջակա միջավայրի պահպանությունը միջազգային պայմանագրերում.

4. Բնապահպանական անվտանգության հասկացությունը և հայեցակարգ:

Դասընթացի ապահովվածությունը գրականությամբ

Հիմնական գրականություն

1. Бирюков П.Н. Международное право в 2 т.: учебник учебник для академического бакалавриата. М.: Юрайт, 2018.
2. Вылегжанин А.Н., Колосов Ю.М. // Международное право в 2 Т.: учебник для академического бакалавриата. М.: Юрайт, 2015.
3. Международное право. Учебник./ И.И. Лукашук. издательство «Волтерс Клувер», 2005 г.
4. Международное право: Учебник /Вольфганг Граф Витутум. (и др.) / Пер. с нем. — М., Инфотроник Медиа, 2011.
5. Международное право: учебник для академического бакалавриата / И. В. Геть- ман Павлова. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт, 2015.
6. Международное право: Учебник. / Отв. ред. В.И. Кузнецов, Б.Р. Тузмухамедов./ — 3-е изд., перераб. — М., Норма, 2010.
7. Шумилов В.М. Международное право. Учебник для бакалавров вузов. Изд. 2-Е, перераб. - М: Наука, 2014.
8. Ian Brownlie, Principles of Public International Law, Oxford University Press, 2003
9. Antonio Cassese, International Law, Oxford University Press, 2005.
10. Peter Malanczuk, Akehurst's Modern Introduction to International Law, Routledge, 1997

Լրացուցիչ գրականություն

1. Баскин Ю.А., Фельдман Д.И. История международного права. - М., 1990
2. Верещагин А.Н. Международное воздушное право. – М., 1966.
3. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала. Учебное пособие. – М., 1995.
4. Жданов Ю.Н. Принудительные меры в международном праве. - М., 1998.
5. Карро Д., Жюйар П. Международное экономическое право / Науч. ред. В.М. Шумилов. М., 2002
6. Клименко Б.М. Государственная территория. – М., 1974.
7. Колбасов О.С. Международно-правовая охрана окружающей среды. – М., 1982.
8. Кукушкина А.В. Международно-правовые аспекты экологической безопасности. МЖМП. 1993. № 2
9. Левин Д.Б. История международного права. – М., 1962.
10. Левин Д.Б. Международное право, внешняя политика и дипломатия. - М., 1981.
11. Ляхов Е.Г. Терроризм и международные отношения. – М., 1991.
12. Мартенс Ф.Ф. Современное международное право цивилизованных народов.Т. 1-2. – М., 1996.

13. Международное право в современном мире. / Под ред. Ю.М. Колосова. М., 1991.
14. Мелков Г.М. Международное право в период вооруженных конфликтов. М., 1986.
15. Менжинский В.И. Неприменение силы в международных отношениях. – М., 1976.
16. Оганесян В.А. Принципы уголовного правосудия в международном праве. Эволюция и особенности имплементации. MOCKBA-NOTA BENE-2012.
17. Осипов Г.А. Международно-правовые проблемы контроля за ограничением вооружений и разоружением. – М., 1989.
18. Панов В.П. Сотрудничество государств в борьбе с международными уголовными преступлениями. – М., 1993.
19. Плотников О.В. Консульские отношения и консульское право. Учебник для вузов. – М., 1998.
20. Полторак А.И., Савинский Л.И. Вооруженные конфликты и международное право. М., 1976
21. Тункин Г.И. Теория международного права. – М., 1970.
22. Ушаков Н.А. Невмешательство во внутренние дела государств. – М., 1971.
23. Шибаева В.А. Право международных организаций. – М., 1986.

.ՔՆՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՇԱՐ

1. Ժամանակակից միջազգային իրավունքի էությունը: Միջազգային իրավունքի համակարգը:
2. Միջազգային իրավունքի եւ նրա գիտության ձեւավորման հիմնական պատմական փուլերը:
3. Միջազգային հանրային և մասնավոր իրավունք:
4. Միջազգային իրավունքի նորմերի հասկացությունը և տեսակները:
5. Միջազգային և ներպետական իրավունքի հարաբերակցությունը:
6. Միջազգային իրավունքի աղբյուրների հասկացությունը և տեսակները:
7. Միջազգային իրավունքի հիմնական սկզբունքների հասկացությունը և նշանակությունը:
8. Պետությունների ինքնիշխան հավասարության սկզբունքը:
9. Ազգերի և ժողովուրդների իրավահավասարության և ինքնորոշման սկզբունքը:
10. Միջազգային վեճերի խաղաղ կարգավորման սկզբունքը:
11. Այլ պետությունների ներքին գործերին չմիջամտելու սկզբունքը:
12. Միջազգային պարտավորությունների բարեխիղճ կատարման սկզբունքը:
13. Ուժի և ուժի սպառնալիքի չկիրառման սկզբունքը:
14. Պետությունների համագործակցության սկզբունքը:
15. Մարդու իրավունքները և հիմնարար ազատությունները հարգելու սկզբունքը:
16. Պետական սահմանների անխախտելիության սկզբունքը: Պետությունների տարածքային ամբողջականության սկզբունքը:

17. Միջազգային իրավունքի սուբյեկտների հասկացությունը և տեսակները: Միջազգային իրավունակություն:
18. Անկախության համար պայքարող ժողովուրդների և ազգերի միջազգային իրավասուբյեկտությունը:
19. Պետությունները որպես միջազգային իրավունքի հիմնական սուբյեկտներ:
20. Պետական տարածք. հասկացությունը և բաղադրիչները. Պետական տարածքի իրավական բնույթը:
21. Պետական սահմանների սահմանման հասկացությունը, տեսակները և մեթոդները: Սահմանազատում և սահմանագծում:
22. Ճանաչում միջազգային իրավունքում, ճանաչման տեսակներն ու ձևերը, ճանաչման տեսություններ:
23. Միջազգային կազմակերպությունների հասկացությունը, իրավական բնույթը, դասակարգումը և դրանց իրավասությունները:
24. ՄԱԿ-ի գլխավոր մարմինների իրավասությունը և գործառույթները:
25. ՄԱԿ-ի ստեղծումը, կանոնադրությունը, նպատակներն ու սկզբունքները:
26. ՄԱԿ-ի մասնագիտացված հաստատություններ (ընդհանուր բնութագիր):
27. ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի իրավասությունը և նրա կողմից որոշումներ կայացնելու կարգը:
28. Տարածաշրջանային միջազգային կազմակերպությունները և դրանց նշանակությունը:
29. Միջազգային պայմանագրերի իրավունքի հասկացությունը, աղբյուրներն և առարկան:
30. Միջազգային պայմանագրերի վերաբերյալ վերապահումներ և հայտարարություններ:
31. Միջազգային պայմանագրերի կնքման և ուժի մեջ մտնելու կարգը:
32. "ՀՀ միջազգային պայմանագրերի մասին"ՀՀ օրենք:
33. Հանցագործության դեմ միջազգային պայքարի հասկացությունը:
34. Քրեական ոստիկանության միջազգային կազմակերպություն (ԻՆՏԵՐՊՈԼ):
35. Քրեական գործերով իրավական օգնություն: Երկկողմ իրավական օգնության պայմանագրեր:
36. Խաղաղության և մարդկության անվտանգության դեմ ուղղված միջազգային հանցագործություններ:
37. Մարդու իրավունքների միջազգային իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները:
38. Մարդու իրավունքների և ազատությունների միջազգային ստանդարտներ:
39. Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների և տնտեսական, սոցիալական և մշակութային իրավունքների մասին միջազգային դաշնագրեր 1966 թ.:

40. Փախստականներն և տեղահանվածները, նրանց հասկացությունը և իրավական կարգավիճակը:

41. Օտարերկրացիների իրավական կարգավիճակը:
42. Միջազգային իրավական պատասխանատվություն:
43. Միջազգային իրավական պատասխանատվության հիմքերը:
44. Միջազգային իրավական պատասխանատվության տեսակներն ու ձևերը:
45. Միջազգային վեճ և միջազգային իրավիճակ:
46. Միջազգային վեճերի խաղաղ լուծման միջոցներ:
47. ԵԱՀԿ շրջանակներում վեճերի խաղաղ կարգավորման մեխանիզմը:
48. Միջազգային կազմակերպությունների և միջազգային դատական մարմինների դերը միջազգային վեճերի լուծման գործում:
49. Միջազգային մարդասիրական իրավունքի հասկացությունը, նշանակությունը և աղբյուրները:
50. Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը զինված հակամարտությունների ընթացքում:
51. Զինված հակամարտությունների մասնակիցների իրավական կարգավիճակը:
52. Կոմբատանտներ եւ ոչ կոմբատանտներ:
53. Պատերազմում չեզոքության հասկացություն: Պատերազմի ժամանակ չեզոք պետությունների իրավունքները եւ պարտականությունները:
54. Պատերազմ վարելու արգելված մեթոդներն ու միջոցները:
55. Պատերազմի ազդեցությունը միջազգային պայմանագրերի գործադրման վրա:
56. Զինված հակամարտությունների ընթացքում քաղաքացիական օբյեկտների պաշտպանություն:
57. Դիվանագիտական իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները:
58. Արտաքին հարաբերությունների արտաքին և ներքին մարմինները. նրանց կարգավիճակը և գործառույթները:
59. Անվտանգության խորհրդի գործողությունները խաղաղության սպառնալիքի, խաղաղության խախտումների և ագրեսիայի գործողությունների դեպքում:
60. Դիվանագիտական ներկայացուցչությունների և նրանց անձնակազմի արտոնություններն ու անձեռնմխելիությունը:
61. Հյուպատոսական հաստատությունները: Անձեռնմխելիությունները և արտոնությունները:
62. Միջազգային տնտեսական իրավունք – հասկացությունը, աղբյուրները:
63. Միջազգային համագործակցություն առևտրի ոլորտում:
64. Միջազգային օդային իրավունքի հասկացությունը, դրա աղբյուրները: ICAO ստանդարտները եւ առաջարկությունները:
65. Միջազգային օդային իրավունքի հիմնական սկզբունքները:
66. Միջազգային ծովային իրավունքի հասկացությունը եւ աղբյուրները:
67. Բաց ծովի միջազգային իրավական ռեժիմը:

68. Մայրցամաքային դարակը, հասկացությունը և սահմանները:
69. Ծովեզերք ելք չունեցող պետությունների իրավունքները:
70. Միջազգային գետեր (միջազգային իրավական խնդիրներ):
71. Բացառիկ տնտեսական գոտի, հասկացությունը:
72. Հանցագործության դեմ միջազգային պայքարի հասկացությունը:
73. Միջազգային տիեզերական իրավունքի հասկացությունը և աղբյուրները:
74. Տիեզերական օբյեկտների իրավական կարգավիճակը:

75. Միջազգային էկոլոգիական իրավունքի սկզբունքները: Ընդհանուր սկզբունքներ: Հատուկ սկզբունքներ: